

Spolky

Městečko v druhé polovině 19. století, v době rozmachu spolkového hnutí, patřilo do regionu hospodářsky méně rozvinutého spíše zasotalého. (Ottova vlastivědná edice Čechy, díl VIII.: Tábořsko z r.1892 je charakterizuje jako „Kouteček pěkný, ale zapomenutý, podnikavostí lidskou netknutý“.) kam se ohlasy politického, veřejného a kulturního dění dostávaly s časovým zpožděním. To se projevilo i pozdějším nástupem spolkového hnutí. Přesto v městečku fungovala řada spolků. .

V r. 1875 vznikl **Živnostenský spolek** (cech smíšených živností) jeho účelem bylo zvednutí úrovně jednotlivých živností ale měl i svou funkci : zasahoval do života městečka především tím, že zajišťoval zázemí konaných slavností. 1879 - oslava stříbrné svatby JJ CK. Veličenstev. 1881 - oslava svatby korun prince Rudolfa a princezny Štěpánky, 1888 - oslava čtyřicetiletého panování císaře Františka Josefa, 1889 requiem za prince Rudolfa, 1890 - uvítání biskupa Martina Josefa Řihy. V roce 1929 připomíná se organizace živnostníků jako dárce škoie. (Školní kronika

V r.1878 K ochraně proti požáru založen byl **hasičský sbor**. Jako jeho zakladatelé jsou uváděni místní farář Karel Smetana a obchodník František Mašek, který se stal i prvním velitelem. Sbor převzal od obce, zřejmě mimo jiné, starou dřevěnou dvoukolovou stříkačku, tehdy již několik desetiletí starou, kterou dal předělat na čtyřkolovou. Zastával také reprezentativní funkci, při slavnostních příležitostech (různá procesí aj.)V školní kronice je jich zaznamenáno hned několik. 10.V.81 oslava svatby korun prince Rudolfa a princezny Štěpánky ...průvod , sestávající z obec. zastupitelstva, živnostenského spolku, hasičského sboru, který nesl lampiony Sbor hasičský vlastní i spolkový prapor (stál 160 zl.), který svěcen byl farářem Karlem Smetanou r. 1882. Kmotru byla pí Klírová žena stavitele zdejší školy a matkou pí. Švagrová choť řídícího učitele slavnostní řeč pronesl p. František Novák ml. učitel a t.č. jednatel hasičského spolku.. V r. 1891 vypukl požár v domě velitele Maška požár, při němž byly zničeny všechny spisy a sborové knihy.Po smrti Fr. Maška (1895) se stal velitelem sboru Fr. Šimandl V r. 1889 zakoupila obec za 900 zlatých stříkačku novou Obě stříkačky, jakož i ostatní pomůcky byly uloženy v r. 1928 v hasičské schráně (Monografie).Při rozdělování budov dostala obec část domu čp. 88 na hasičskou kolnu, an kolna kde dosud byla umístěna stříkačka dostala Františka Kučerová

Před r. 1883 vznikl **Spořitelní a záloženský spolek** - Na jeho založení měl největší podíl farář Smetana - ten ho vedl na faře. Členy byli skoro všichni občané. *Funkcionáři voleni byli valnou hromadou z místních členů. Zde ukládali místní občané skrovné své přebytky. Rovněž i výpůjčky opatrovali si u tohoto spolku* Ve školní kronice je o něm zmínka v letech 1910 až 1912 (uložení peněz „polévkového ústavu“), a o darování šicího stroje „Royal“ za 120 K. zdejším záloženským spolkem škoie.

.. ... Raiffaisenka opatrovala i pro členy různé produkty (hnojiva umělá, uhlí apod.), jež ve velkém nakoupeny přišli levněji.

Při pozemkové reformě r. 1925 získal Spořitelní a záložní spolek budovu čp. 2 za obnos 50 000 Kč a umístil v nich svoji kancelář, a ostatní byty pronajal. Průčelí bylo vyzdobeno freskou vytvořenou neznámým umělcem. představující selský pár s dětmi u stavení a plotu, na němž stály vysoké divizny, a nápis: "Co jednomu nemožno, to všem dohromady snadno". Později tato výzdoba zmizela, byla však při rekonstrukci na bytové jednotky obnovena. To se stalo terčem kritiky jako projev „komunizmu“. Kritizovaný nápis však je podtitulem Kampelíkova spisek z r. 1861 „Spořitelny po farských kolaturách orbě, řemeslu ze svízele pomohou“.

Čtenářsko - ochotnický a okrašlovací spolek založ. na valné hromadě, konané dne 17.ledna 1904. Prvním předsedou byl MUC Karel Mašek, prvním jednatelem p. Antonín Tranta. Jeviště opatřeno svépomocí a dary některých občanů. R. 1924 bylo staré jeviště prodáno a zřízeno nové. Malbu dekorací provedl malíř Pícka z Ml. Vožice. Spolek byl řádným členem Ústřední Matice divadelních ochotníků V Praze a Šmahova okrsku v Táboře. Pořádal

představení divadelní v hostinci pí. Otýlie Semrádové později v místní sokolovně (od r. 1931) V té době se výrazně projevilo jeho spojení se Sokolem. Členové ochotnického spolku hráli bezplatně a výtěžky byly věnovány dobročinným účelům, mimo jiné k i zakoupení 5 velkých, petrolejových luceren k osvětlení městečka. Největší aktivitu lze zachytit v letech 1923 - 1937, velkou aktivitu vyvíjeli místní učitelé. Jako organisátor se uplatňoval řídící Jindřich Šourek, režíroval i učitel Meduna později řídící učitelé Slabý a Klíma Ke sklonku činnosti snad i František Jenšík.^{1*}) Divadla se hrála nejen v Sokolovně na jevišti, ale i na cvičišti. Tak bylo uspořádáno představení hry "Z českých mlýnů", které při zájezdu kamberských rodáků někdy v polovině 30.let a pak na představení "Našich furiantů" o něco později. Ve hře „Z českých mlýnů" měl velký úspěch duet Jindřicha Šourka a Medunové, která byla zřejmě nejvýraznější hereckou osobností. Další rozmach zažili ochotníci během druhé světové války. kdy byly zakázány všechny taneční zábavy a zbývalo tedy jen divadlo.

Hráli se většinou české divadelní hry a dokonce i operetky. např. Karel Dobeš hrál v "Muzikantské Lidušce" Operetu "Tulák", kde hrál hlavní roli František. Jenšík, hráli i na dvou zájezdech ve Smilových Horách a ve Vrcholtovicích. Z dalších v této operetě hráli a zpívali František Hudec Jaroslava Kubálková Marie Jenšíková a Alena Semrádová. Z dalších to byla ještě zpěvohra „Pod dubem za dubem" v níž zpívali František Hudec a Marie Jenšíková ale i „Perly panny Serafínky" v ní účinkovala mimo jiné Anna Hochová z Předbořic. Hudbu často obstarali muzikanti z Roudného. Hráli se i další zpěvohry: „Srdíčko" a „Ženská vojna", v té se uplatnil jako výtečný komik Josef Hudec, který hrál vysloužilého vojína..

Několikrát opakovali "Královnu Dagmar" (tu hrála Alena Semrádová) V Stroupežnického aktovkách o Mikuláši Dačickém hrál Karel Řeháček. Z dalších inscenací to byly hry „Její pastorkyňa", „Gazdina roba", „Třetí zvonění", Cech panen kutnohorských.

Z dosud neuvedených aktérů to byl jeden z nejstarších Jenšík, starý mládenec, krejčí z č.p.23. Dále Tranta, z čp.115, Buriánek z čp.9, Anna Zachařová z čp.99. Poslední rozmach zažili ochotníci během okupace, kdy byly zakázány všechny taneční zábavy a zbývalo jen divadlo Do práce ochotníků se tehdy zapojovali i pražští letní hosté např. Alena Klenková, Miloš Novák a další.

Snad v rámci ochotníků působil i pěvecký kroužek, který vedl řídící Šourek, který hrál na klavír a nacvičovali společně lidové písničky.

Zda působilo v rámci ochotnického spolku není známo, ale z učitelského sboru doplněného p. Jechoutkem sestavil řídící Šourek v r.1923 smyčcové kvarteto, v němž hrál první housle, Jodas druhé housle J.Šimků čelo a pan Jechoutek violu. Hrávali nejen v Kamberce ale i v okolních vesnicích.

V r. 1946 divadelní spolek zakoupil od p. Karla Beránka místní rozhlas.; Ještě v r. 1949 „Bylo pořádáno několik divadel, takže i kulturně se možno vzdělávat." Konec ochotnického divadla vlastně zapříčinila kinofikace obce (kino bylo uvedeno do provozu v r. 1950) Až v roce 1983 v srpnu uspořádal hru "Sen noci svatojánské" Jan Straširipka. V té však hráli převážně mladší letní hosté Jiří Klenka, Tomáš Schorný, František Potocký, Marta Adamová, Eva Vachová a další.

---

¹ Oslavy 28.října (1923) večer sehráno bylo přičiněním sboru uč. divadlo „**Pro zlatý poklad republiky**“; Ochotnický spolek v Kamberku věnoval na školní pomůcky z divadla „**Otec**“ (8.března 1925) věnoval 21 K 30h a z divadla „**Smír**“ (únor-březen) 43 K 60 h; 1927 - Ochotnický spolek daroval škole z výtěžku divadla , dne 4. prosince obnos 100 Kč.; V neděli 28.října 1928 večer divadlo; Večer (28.října 1929) byla oslava pro dospělé a ochotníci sehráli divadelní hru „**Za vidinou míru**“.; Večer (7.března), v 7 1/2 hodině v sále u Semrádů sehráno bylo divadelní představení „**Jeho poslední hřích**“.; Oslava 28.října 1930 večer sehráno bylo ochotníky divadlo „**Pepička z malé hospůdky**“; Večer 28.října 1932 sehrána byla místní osvět. komisí v Sokolovně divadelní hra „**Děvče od Čerchova**“; 28.říjen 1933 večer sehráno divadlo ; Oslava 28.října 1936 div.představení za režie uč. Meduny „**Jménem Jeho Veličenstva**“; Dne 7.března 1937 sehráli ochotníci div. představení „**Vojnarka**“ od A. Jiráska.(*Školní kronika*)

K **dobročinným spolkům** můžeme přiřadit i tzv. polévkové ústavy, které po dobu zimy opakovaně rozdávaly pokrmy školním dětem. Dělo se tak v letech 1910 -1912 a potom zimě 1919-20

Místní osvětová komise založena byla v naší obci roku **1923**. Prvním předsedou byl řídící učitel. J. Šourek, jednatelem učitel Jan Šimků. Od ministerstva školství a nár. osvěty obdržela na žádost dar 600 Kč a tím byl dán počátek k založení obecní knihovny. Pořádala ve školních místnostech přednášky, v čele se sborem učitelským. (*Monografie*)

Obecní knihovna vznikla r. **1923** sloučením knihovny ochotnické, hasičské a sokolské. Zřejmě podle zákona z 22.července 1919 č. 430 kterým se zřizovaly obecní knihovny

Sokol; tělocvičná jednota, založena byla 9.srpna 1921 (J. Šimků ve svých vzpomínkách uvádí, že „Sokol byl založen v roce 1920, jednotou vožickou.“), spadala pod župu Jana Žižky z Trocnova (v Táboře). Vznik Sokola byl vyjádřením národní euforie nad novým samostatným svobodným státem. Ve vedení byli vždy učitelé, přispívajícími členy byli místní řemeslníci a živnostníci. Sokol nebyl jen tělovýchovnou organizací, podílel se na společenském a kulturním životě obce Prvním starostou byl učitel Karel Semrád i když ne nadlouho, brzy na to zemřel. Pořádala výcvik členstva, skládající se vesměs z mladých lidí Na začátku cvičeno bylo v hostinci u Semrádů. Byly pořádány sjezdy za značné účasti okolních jednot. Kammerská jednota organizačně patřila do. "župy Jana Žižky" v Táboře..Župa pověřila kammerskou jednotu uspořádáním několika župních „sletů“, jak se říkalo. První se konal ještě na zahradě u dnešního domu čp 2 (patřil ještě ke dvoru) a vydařil se. Druhý v polovině třicátých let, měl se konat na sokolském "cvičišti", ale pro nepříznivé počasí nakonec zůstalo jen u několika málo vystoupení v sokolovně

Při parcelaci Sokol" zakoupil z vlastních prostředků část budovy čp. 88 jež přestavěl na svoji vlastní tělocvičnu. s přilehlým místem mezi panskými stodolami, na němž byl rybník. Společnou prací byl rybník zavezen, místo srovnáno, oploceno a tím získáno letní cvičiště. Sokolovna, byla poměrně dpbře vybavena cvičebním nářadím. Tou dobou byl starostou „Sokola“ p. Zachař Václav rolník z čp. 15 a jednatel p. Jindřich Šourek řídící učitel. Dne 18.ledna 1931 pořádán sokolský ples v nové upravené Sokolovně (OÚ v Táboře bylo povoleno pořádání tanečních zábav a výčep nápojů. Tamže pořádáno již téhož roku více přednášek a divadelních představení. Po skončení okupace se činnost Sokola začala znovu rozvíjet. V roce 1948 byl starostou Sokola František Svatek a náčelníkem Josef Beránek.Po roce 1948 jeho činnost postupně ustávala i když až do r. 1950 probíhalo cvičení minimálně žáků jejichž cvičitelem byl Josef Řezníček. Po roce 1950 kdy bylo do provozu uvedeno kino činnost Sokola ustala a spolek se postupně rozpadl.Při přestavbě sokolovny v r. 1975 na kulturní dům byl zničen nebo ztracen zbytek inventáře který kdysi Sokol vlastnil.

Koncem 30. let byl v Kamberce také fotbalový oddíl S. K. Kamberk. Nebyl nikde organizován. První hřiště tohoto oddílu byla až "V Hůrkách" v 30. létech hřiště přestěhovalo do „rejpanek“ Odvěkým soupeřem tohoto mužstva byl S.K. Pravonín a S.K. Louňovice Utkání bývala slavností, nejčastěji o pouti a jiných příležitostech a tradičním soupeřem tady býval černozený-Mladovožický S.K., V kammerském mužstvu hrávali.bratři Všetečkové /Josef a Jaroslav/, bratři Beránkové a j. K nejstarší fotbalová gardě v Kamberce patřil Josef Řezníček, bratři. Slabí /Josef i František/ a Antonín Stodola.- Těsně .před válkou patřil k, "lídrům" kammerského fotbalu Jaroslav Straširipka. Kammerské mužstvo hrávalo v červenobíle pruhovaných dresech. Ty dostali od Ligového mužstva Viktorie Žižkov. Obstaral je zdejší švec Jaroslav Řeháček. V Praze na Žižkově se seznámil s Vktorií.a organizoval pomoc kammerskému fotbalu. Dostal od nich nejen dresy, ale i také několik značně použitých „kopaček“,. Jaroslav Řeháček, ač sám nehrál, byl duší fotbalových nadšenců.

Spíše než na prvorepublikový Sokol navázaly na SK Kamberk další organizace. Byl to kolem šedesátých let „Sokol Hrajovice“ který hrával již

v organizovaných soutěžích. Po roce 1990 byl obnovena v kamberská sokolská organizace. O té by se však dalo říci, že spíše navázala na činnost fotbalového oddílu SK Kamberk. Věnuje se totiž takřka výhradně fotbalu i když organizoval minimálně dvakrát stokilometrové automobilové jízdy o putovní pohár

Na počátku II. světové války ve 40. letech se zde začal hrát i hokej, neorganizovaně. Nevytvořil se žádný spolek, ale hráčů bylo vždy dost a nadšení veliké. Stačilo zamést na rybníce hřiště a už se mohlo hrát. Soupeřem bývaly Louňovice a Miličín. Na ty zápasy vozil hokejisty malým nákladářkem Josef Slabý.

V r. **1924** založen byl zde **spolek Českosl. Červeného Kříže** Prvním předsedou byl říd. uč. J Šourek, prvním jednatelem učitel Vojtěch Paták. Při něm zřízená byla četa samaritánská. Měl za účel poskytovat pomoc v případě zranění a k tomu účelu zřízena zvláštní světnice, v hasičská zbrojnici u „*panských stodol a vedle chudobince zřízeného z budovy dvora panského*“. Starostou spolku v r. 1928 byl p. František Jandourek velitel četnické stanice v Kamberku.

V Praze byl založen **spolek rodáků kamberských** první schůze konána v Praze 20. října **1936**. 20. července 1937 zájezd Kamberských rodáků. (položení věnce na pomník padlých. Dopoledne koncert na náměstí, odpoledne divadlo v přírodě) Obdobná akce proběhla 19. ledna 1985 tehdy byl uspořádán sraz rodáků a absolventů školy Zlaté Hory (Kamberku).